

12. duben není jen Gagarin

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Čtvrtek, 10 Duben 2008 04:00

(nad knihou Vojtěcha Klimta *Akorát že mi zabili tátu*) Dne 12. dubna 1961 vyletěl do vesmíru první člověk, sovětský kosmonaut Jurij Alexejevič Gagarin. Dne 12. 4. 1944 se v Kroměříži narodil v rodině knihaře syn pokřtěný Karel Jan. Pradědeček pokřtěného chlapce se psal původně Krill, ale později změnil jméno na Kryl. Dědeček novorozence založil v Novém Jičíně s Ferdinandem Scottim jednu z nejslavnějších a nejkvalitnějších knihtiskáren. Tiskárna Kryl - Scotti byla pojmem. Při čtení pamětí majitele nakladatelství Aventinum Otakara Štorcha-Mariena Sladko je žít jsem v roce 1967 netušil, jak často se budu setkávat se jménem vnuka jednoho ze dvou legendárních tiskařů. Tiskli řadu děl geniálního buřiče a básníka Jakuba Demla z Tasova, vytiskli i Máchův Máj s ilustracemi Jana Zrzavého. V roce 1967 ale znal jméno básníka a písničkáře Karla Kryla jen málokdo.

Loňského roku se mi dostalo do ruky druhé vydání knihy Vojtěcha Klimta s názvem ***Akorát že mi zabili tátu***

, kterou vydalo nakladatelství Galen.

Vojtěch Klímt

je mladý autor (nar. 1973) a je předsedou Klubu Karla Kryla. Byl jsem zvědav, jak zvládne informovaný člověk a především fanoušek Karla Kryla životní příběh jednoho z nejznámějších a nejslavnějších básníků a písničkářů. Autor uvádí, že na knize pracoval 17 let a je to vidět na první pohled. Kniha není v žádném případě povrchním

popisem Krylova života, pro větší prodejnost obsahující pár povinných drbů a pikantností. Láska autora k osobě Karla Kryla se projevuje zejména pečlivostí ve výběru zdrojů, kdy se 13 let od smrti písničkáře snaží vyhnout domněnkám či přáním. Kniha obsahuje velmi bohatý poznámkový aparát symptomatický spíše pro rigorózní práci na vysoké škole, či spíše ještě pro práci disertační. Pečlivě je sestavena i Krylova diskografie, seznam jeho vydaných literárních děl i videosnímků a rejstřík. Popis Krylova života mi pomohl odhalit mnoho z jeho životních postojů. Podobný pocit jsem měl při čtení deníků Jana Zábrany, geniálního básníka, kterému po roce 1948 zavřeli oba rodiče na mnoho let a on zůstal prakticky sám, bez možnosti vzdělání a s cejchem dítěte velezrádců. Tátovi Karla Kryla nový režim "jenom" pomocí komanda zničil zařízení tiskárny a donutil je dělat podřadnou fyzickou práci, která je stála zdraví. Musel žít ženu se třemi dětmi. Ani Jana Zábranu, ani Karla Kryla nemohl ani rok 1968 přesvědčit o tom, že lidé, kteří v nadšení umožňují teror, mohou sami sebe reformovat.

Klímt nás podrobně provádí celým životem Karla Kryla. Pro mě byl objevem například motiv nádherných písní *Anděl* či *Pieta*. Obě se narodily v teplickém období Krylova života, ten uražený anděl byl z rozbitého kostela a kousek od nádraží stála skutečně socha Piety. Bílé paže Daniely v *Morituri* te salutant patří Krylově platonické lásce, dceři Gézy Včeličky. Dva roky vojny zcela jistě zrodily později jednu z nejhezčích písní - *Lásko*. Text k *Jeřabinám* vznikl před sovětskou okupací a Kryl pak aktualizoval sloku: *prý přišli včas, však vtrhli jako vichřice*.

Nevěděl jsem, že Kryl neznal noty a naopak, že miloval ruštinu a uměl zpaměti celého Oněgina. Jednou ze škol jeho kytarových akordů, znějících na první desce ve velmi jednoduché podobě, byla osada *Zlatý klíč* a jeho starším spolužákem v Bechyni byl Miki Ryvola. Kryl se celý život vzdělával a základ byl zcela jistě položen otcovou bohatou knihovnou, v níž byla jména v padesátých letech zakázaná, například geniální katolický básník Jan Zahradníček, propuštěný z

12. duben není jen Gagarin

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Čtvrtek, 10 Duben 2008 04:00

vězení jen aby zakrátko zemřel. Kryl velmi rád a dobře recitoval. Většina recitativů v písniích celkový dojem z projevu zpěváka shodí. Kryla řadím k těm, u nichž je to naopak, včetně naprosto přesně posazeného vulgarismu v Písni neznámého vojína.

Zejména u Karla Kryla si kladu otázku, kam by šel jeho vývoj a popularita odstartovaná v roce 1968, v nichž jako katalyzátor bohužel působila sovětská okupace 21. srpna 1968. Pamatuji se, že tehdy ještě zbývala naděje, snad podobně jako po Mnichovu v roce 1938, ale byl to jen sebeklam a iluze. Myslím, že nebýt exilu v roce 1969, byl by Kryl jeden z prvních, kteří by skončili ve vězení a pravděpodobně i v nucené emigraci.

Pro mou generaci byly pečlivě opatrované písně Karla Kryla symbolem krásy i vzdoru. Jeho Maškary a Rakovinu jsem si pouštěl na pásku a byl to vždy malý obřad.

Netušil jsem, jak těžké byly Krylovy začátky v exilu, bez peněz, bez znalosti jazyka. Teprve v roce 1983 získal stálé místo ve stanici Svobodná Evropa, kde připravoval hudební i sportovní pořady. Bohužel, rušičky za mnoho miliónů pracovaly v té době dost dokonale. Kryl cestuje po světě, vydává další alba: Karavanu mraků, Plaváčka u Šafránu J. Pallase a Ocelárnu až v Austrálii. Přichází rok 1989 a počátkem listopadu se Kryl setkává ve Wroclavi s českými písničkáři. Zejména v Polsku byl celou tu dobu Kryl velmi populární. Zajímavé je, že v Benátkách Kryl vystoupil s Alexandrem Galičem. 30. listopadu 1989 přilétá Kryl do Prahy a umírá mu maminka. Kryl je všude bouřlivě vítán, koncertuje, vydává desky. Dodnes je diskutován jeho společný zpěv hymny s Karlem Gottem na balkonu Melantrichu.

Z té doby si již Kryla pamatuji osobně. Potkával jsem jej dost často ve vinárně Blatnička v Michalské ulici. V této ulici i bydlel. Byl oblečený v typické pruhované košili, kožené vestě, s věčně hořící pulkou cigarety ve špičce. Popíjel bílé víno a bylo ho velmi slyšet. Většina národa nechápala, proč tato žijící legenda kritizuje novou "demokratúru" a především fakt, že nikdo nebyl za zločiny potrestán. Velmi ostře se staví i proti rozdělení státu. Teprve po jeho smrti mnozí pochopili, jak velkou měl Kryl pravdu a jak daleko dopředu viděl. Žil naplno, ale 2. března 1994 je v Mnichově stížen infarktem a druhý den umírá. Je pohřben v Břevnovském klášteře, kde v té době působil jako opat jeho přítel Anastáz Opasek.

To vše a mnohem více se v knize dočteme, včetně chronologie míst a dat jednotlivých koncertů. Kniha má smysl nejen pro ty, kterým jméno Kryl nic neříká, ale i pro ty, kteří jej vnímali jen prostřednictvím jeho tvorby. Autorovi se podařilo napsat popis životního příběhu své lidské a umělecké lásky, aniž jsem postřehl snahu fanouška vidět oblíbenou postavu lépe, než ve skutečnosti vypadala.

Vzhledem k tomu, že je určitou módou hledat drobné "bleší" nedostatky v textu, nebudu ani já výjimkou. Tak předně odsun Němců nebyl projevem komunistického systému kolektivní viny, ten systém byl dohodnut během války při jednání Spojenců. Označení Klubu K 231 není podle paragrafu, ale podle čísla zákona. Cvičení Varšavské smlouvy na našem území v létě 1968, předcházející okupaci, se nejmenovalo Šumava, ale Vltava. Tyto, a ještě další chybné detaily však nejsou na závadu kvalitě knihy.

Po přečtení knihy a po zhlédnutí volby prezidenta jsem si znovu říkal, co by tomu všemu, co už

12. duben není jen Gagarin

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Čtvrtek, 10 Duben 2008 04:00

v roce 1990 předpověděl, říkal Karel Kryl. Myslím, že není těžké si to domyslet.

(
Vojtěch Kliment

:

Akorát že mi zabili tátu

, vydal Galen jako druhé přepracované vydání v roce 2007, počet stran 427, cena neudána)